

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра іноземної філології і перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного
факультету _____ Ірина САВИЦЬКА
« _____ » _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри іноземної
філології і перекладу
Протокол № 9 від 24.05.2024 р.
Завідувач кафедри
_____ Світлана АМЕЛІНА

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Німецька мова та друга іноземна»
_____ Олександр АРТЬОМЦЕВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Галузь знань _____ 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність _____ 035 «Філологія»
Освітня програма _____ «Німецька мова та друга іноземна»
Факультет _____ гуманітарно-педагогічний
Розробник Амеліна С.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри:
іноземної філології і перекладу

Київ – 2024

1. Опис навчальної дисципліни

«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>035 «Філологія»</i>	
Освітня програма	<i>Німецька мова та друга іноземна</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1 р.н.	1 р.н.
Семестр	1	1
Лекційні заняття	16 год	6 год
Практичні, семінарські заняття	16 год	4 год
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	88 год	110 год
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Методика викладання перекладу у вищій школі» є навчання студентів проведенню у вищому навчальному закладі занять з різних аспектів перекладацької діяльності з огляду на відмінності у викладанні перекладу як усного, так і письмового.

Завдання вивчення дисципліни «Методика викладання перекладу у вищій школі» полягають у тому, щоб навчити фахівців бути здатними здійснювати:

- гностичну функцію, тобто аналізувати свою професійну діяльність і навчальну діяльність студентів, добирати підручники і посібники, прогнозувати труднощі засвоєння студентами мовного і мовленнєвого матеріалу;
- конструктивно-плануючу функцію, тобто планувати й творчо конструювати навчально-виховний процес у цілому і процес навчання конкретного матеріалу з урахуванням особливостей ступеня навчання;
- організаторську функцію, тобто реалізовувати плани з урахуванням особливостей ступеня навчання; творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання.

Набуття компетентностей:

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Методика навчання перекладу як наука на етапі становлення														
Тема 1. Основи дидактики перекладу.		12	2	2			8	10	1					8
Тема 2. Професійна компетенція перекладача.		10	1	1			8	10						10
Тема 3. Зміст навчання перекладу як процесу й результату.		9	1	1			7	10		1				8
Тема 4. Вправи у процесі навчання перекладу.		9	1	1			7	10	1					10
Разом за змістовим модулем 1		40	5	5			30	40	2	1				36
Змістовий модуль 2. Методика навчання основним видам письмового та усного перекладу														
Тема 1. Види перекладу. Специфічні уміння та навички.		12	2	2			8	10		1				10
Тема 2. Письмовий переклад.		10	1	1			8	10	1					8
Тема 3. Складові професійної компетенції викладача перекладу.		9	1	1			7	10						8
Тема 4. Методика формування перекладацьких вмінь та навичок.		9	1	1			7	10	1					8
Разом за змістовим модулем 2		40	5	5			30	40	2	1				34
Змістовий модуль 3. Зміст навчання перекладу														
Тема 1. Навчання перекладу та підготовка перекладачів у вищих навчальних закладах України.		10	2	2			8	11	1	1				9
Тема 2. Укладання робочої програми базового курсу іноземної мови на перекладацькому відділенні		10	1	1			8	9						10
Тема 3. Організація самостійної роботи студентів.		9	1	1			6	11	1	1				10

Тема 4. Методика навчальної роботи з текстом.		9	2	2			6	9					9
Разом за змістовим модулем 3		40	6	6			28	40	2	2			38
Усього годин	120		16	16			88	120	6	4			110

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Згідно з навчальним планом не передбачено	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи дидактики перекладу.	2
2	Професійна компетенція перекладача.	1
3	Зміст навчання перекладу як процесу й результату.	1
4	Вправи у процесі навчання перекладу.	1
5	Види перекладу.	2
6	Письмовий переклад.	1
7	Складові професійної компетенції викладача перекладу.	1
8	Методика формування перекладацьких вмінь та навичок.	1
9	Навчання перекладу та підготовка перекладачів у вищих навчальних закладах України.	2
10	Укладання робочої програми базового курсу іноземної мови на перекладацькому відділенні.	1
11	Організація самостійної роботи студентів.	1
12	Методика навчальної роботи з текстом.	2
	Всього	16

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Згідно з навчальним планом не передбачено	

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи дидактики перекладу.	8
2	Професійна компетенція перекладача.	8
3	Зміст навчання перекладу як процесу й результату.	7
4	Вправи у процесі навчання перекладу.	7
5	Види перекладу.	8
6	Письмовий переклад.	8
7	Складові професійної компетенції викладача перекладу.	7
8	Методика формування перекладацьких вмінь та навичок.	7
9	Навчання перекладу та підготовка перекладачів у вищих навчальних закладах України.	8
10	Укладання робочої програми базового курсу іноземної мови на перекладацькому відділенні.	8
11	Організація самостійної роботи студентів.	6
12	Методика навчальної роботи з текстом.	6
	Всього	88

Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Які фази виділяють в процесі письмового перекладу?
 - а) аналіз ТО;

- b) створення ТП;
 - c) редагування ТП;
 - d) всі вище перераховані.
2. Які з наведених вправ відносяться до вправ на засвоєння предметних знань?
- a) вивчіть ТО і складіть схему його головних понять;
 - b) складіть словник термінів;
 - c) знайдіть слова-синоніми;
 - d) всі вище перераховані.
3. За допомогою яких завдань можна встановити тип ТО та його стильові ознаки?
- a) визначте транслатологічний тип ТО;
 - b) визначте прийоми зовнішнього оформлення ТО;
 - c) проаналізуйте особливості стилю ТО;
 - d) всі вище перераховані.
4. Який етап називають також синтезуючим?
- a) етап породження тексту перекладу;
 - b) етап аналізу тексту оригіналу;
 - c) етап редагування тексту перекладу;
 - d) всі вище перераховані.
5. Що є одиницею перекладу в еквівалентному письмовому перекладі?
- a) речення;
 - b) склад;
 - c) слово;
 - d) текст.
6. Вправи для формування навичок можуть мати... . Продовжте твердження.
- a) обмежувальний або вільний характер;
 - b) широкий або вузький характер;
 - c) прямий або непрямий характер;
 - d) всі вище перераховані.
7. На які завдання поділяється етап редагування тексту перекладу?
- a) правка та оформлення ТП;
 - b) задача ТП замовнику;
 - c) правка та оформлення ТП та задача ТП замовнику;
 - d) всі вище перераховані.
8. Які існують види підготовчих вправ?
- a) для розвитку вмінь аналізу ТО;
 - b) для розвитку вмінь розпізнавання головної інформації в ТО;
 - c) для засвоєння предметних знань і попереднього знайомства з термінологією;
 - d) всі вище перераховані.
9. Виберіть найповніше визначення «додавання слів у текст перекладу»?
- a) введення у текст перекладу слів, що відсутні в ТО;
 - b) введення у текст перекладу слів, що відсутні в ТО, але присутні в ньому імпліцитно;
 - c) введення у текст перекладу слів;
 - d) всі вище перераховані.
10. Виберіть можливі типи помилок?
- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
 - b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
 - c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
 - d) всі вище перераховані.

11. Виберіть помилки, що відносяться до типу помилок, що несуттєво змінюють зміст ТО?
- a) звуження значення слова ТО;
 - b) невірне виведення значення слова з контексту внаслідок незнання слова;
 - c) надлишковість ТП внаслідок зловживання дослівним перекладом;
 - d) всі вище перераховані.
12. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «тавтологія»?
- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
 - b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
 - c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
 - d) всі вище перераховані.
13. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «зміна логічних зв'язків понять у реченні ТО»?
- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
 - b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
 - c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
 - d) всі вище перераховані.
14. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «вибір словникового відповідника без урахування контексту»?
- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
 - b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
 - c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
 - d) всі вище перераховані.
15. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «невірне виведення значення слова з контексту внаслідок незнання слова»?
- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
 - b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
 - c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
 - d) всі вище перераховані.
16. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «невірне визначення функції слова»?
- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
 - b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
 - c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
 - d) всі вище перераховані.
17. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «застосування дослівного перекладу замість словникового відповідника»?
- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
 - b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
 - c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
 - d) всі вище перераховані.
18. До якого типу помилок відносяться помилки такі як «невдала контекстуальна заміна замість словникового відповідника»?
- a) помилки, що несуттєво змінюють зміст ТО;
 - b) помилки, що можуть суттєво змінити зміст ТО;
 - c) помилки, що суттєво змінюють зміст ТО;
 - d) всі вище перераховані.
19. Виберіть параметри аналізу тексту перекладу?
- a) ступінь смислової функціональної еквівалентності ТО і ТП;

- b) ступінь відповідності ТП жанровими характеристиками наукового тексту;
 - c) ступінь відповідності ТП вимогам замовника;
 - d) всі вище перераховані.
20. Визначте етапи навчання гетеровалентного перекладу?
- a) аналіз, осмислення, згортання, створення ТО;
 - b) згортання, створення ТО;
 - c) аналіз, осмислення ТО;
 - d) осмислення, згортання ТО.
21. Усний переклад підрозділяється на... . Виберіть правильний варіант?
- a) послідовний;
 - b) послідовний та синхронний;
 - c) послідовний, синхронний та з аркуша;
 - d) синхронний та з аркуша.
22. Послідовний переклад поділяють на... . Виберіть правильний варіант?
- a) абзацно-фразовий;
 - b) послідовний;
 - c) синхронний;
 - d) абзацно-фразовий та послідовний.
23. За ознакою спрямованості послідовний переклад підрозділяється на... . Виберіть правильний варіант?
- a) абзацно-фразовий;
 - b) послідовний та синхронний;
 - c) односторонній та двосторонній;
 - d) синхронний та з аркуша.
24. Які етапи усного перекладу розрізняють у процесі перекладу?
- a) інтерпретації ТО;
 - b) інтерпретації та породження ТО;
 - c) породження ТО;
 - d) послідовність ТО.
25. Які навички усного перекладу виділяються?
- a) навички аудіювання;
 - b) навички сприймання;
 - c) навички оформлення перекладу;
 - d) всі вище перераховані.
26. Вміння синхронного перекладу поділяють на... . Виберіть правильний варіант?
- a) вміння перекладу в кабіні;
 - b) вміння перекладу в кабіні та вміння «нашіптування»;
 - c) вміння «нашіптування»;
 - d) вміння синхронізації.
27. Для якого виду усного перекладу навичка імовірнісного прогнозування є необхідною?
- a) синхронного;
 - b) послідовного;
 - c) перекладу з аркуша;
 - d) всіх видів.
28. Які з перелічених вправ відносяться до вправ для формування навичок калькування?
- a) передайте речення мовою перекладу за допомогою калькування;
 - b) підберіть антоніми до незнайомих слів;

- с) підберіть синоніми до незнайомих слів;
d) всі вище перераховані.
29. Які з наведених вправ відносяться до вправ на попереднє знайомство з термінологією?

- a) вивчіть ТО і складіть схему його головних понять;
b) складіть словник термінів;
c) знайдіть слова-синоніми;
d) всі вище перераховані.

30. Які навички формуються під час виконання підготовчих вправ письмового перекладу?

- a) навички одномовної компресії;
b) навички перефразування;
c) навички прогнозування;
d) всі вище перераховані.

8. Методи навчання.

Словесні: лекція, бесіда, пояснення; **наочні:** демонстративний, ілюстративний; **практичні:** метод проблемного викладення, частково-пошуковий, аналітичний, дедуктивний. **Активні методи навчання:** дискусія, мозковий штурм, рольові ігри.

9. Форми контролю.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до календарного тематичного плану викладання дисципліни, де зазначено види і терміни контролю. Для обліку і реєстрації показників успішності використовується рейтингова відомість успішності студентів.

Усний контроль як поточний проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Методи письмового контролю (самостійна і контрольна робота, твір, есе, реферат) забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння матеріалу, оскільки вимагають комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студентові необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних завдань, проблем, давати оцінку.

Дидактичний тест, як набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, встановлює ступінь засвоєння його студентами.

10. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **К_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **Р_{НР}** (до 70 балів): **Р_{дис} = Р_{НР} + Р_{АТ}** .

11. Навчально-методичне забезпечення

Основна:

1. Ascher C. Übersetzen im Fremdsprachenunterricht, 2019.
2. Nord Ch. Ein Kurs zum Übersetzenlehren und –lernen. Lernen und Lehren BDÜ Fachverlag, https://www.academia.edu/22876326/Fertigkeit_%C3%9Cbersetzen_Ein_Kurs_zum_%C3%9Cbersetzenlehren_und_lernen_Lernen_und_Lehren_BD%C3%9C_Fachverlag-
3. Амеліна С.М., Монашненко А.М. Методика навчання іноземних мов. За загальною редакцією проф. Шинкарука В.Д. Тернопіль: Вектор, 2020.
4. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності : Підручник для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця : Нова Книга, 2018. 376 с.

Допоміжна:

5. Черноватий Л.М. Проблеми інтерпретації ускладнених текстів майбутніми перекладачами. Запоріжжя: Нова філологія. 2017. Вип. 28. С. 257-262.
6. Черноватий Л.М. Типологія термінів як інструмент для визначення змісту навчання майбутніх перекладачів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Іноземна філологія”. 2019. №40. С. 41-44.
7. Черноватий Л.М., Варенко Т.К. Вплив структури фонових знань перекладача на інтерпретацію міфологічних алюзій. Вісник Сумського державного університету. Серія: Філологічні науки. 2020. № 4 (63). С. 193-200.
8. Черноватий Л.М., Ганічева Т.В. Шляхи оптимізації підготовки перекладачів в Україні. Луцьк: Філологічні студії. 2020. № 2. С.198-204.

12. Рекомендовані джерела інформації

9. <http://www.esl-library.com>
10. <http://www.oed.com>
11. www.linse.uni-due.de/.../sprachgeschichte/
12. www.wissen.de/.../grundzuege-der-entwicl